

Ontwikkelsprek opleiding Ad Arts & Crafts

Op 21 november 2019 is er een ontwikkelgesprek gehouden aan het einde van de visitatiedag van Ad Arts & Crafts. Bij het gesprek waren aanwezig: het visitatiepanel, vertegenwoordigers van het docententeam, het opleidingsmanagement, de directeur Rotterdam Academy en andere belangstellenden. Hieronder wordt een samenvatting van dit gesprek gegeven.

De opleidingscoördinator van Ad Arts & Crafts geeft het doel van het ontwikkelgesprek aan: de opleiding wil graag van de expertise van het panel gebruikmaken om door te praten over twee thema's: de rol van de ontwerper van de toekomst en het vormen van een landelijk platform voor Ad-opleidingen in Kunst (Landelijk domein Beeldende Kunst & Vormgeving).

Thema 1 Rol van de ontwerper van de toekomst

Universele onderwerpen uiteenlopend van de ingrijpende gevolgen van klimaatverandering, de roep om ecologische en sociale rechtvaardigheid en een gelijkwaardig speelveld voor culturele en gender diversiteit hebben grote invloed op de positie van toekomstige ontwerpers.

***Hoe zorgen we er als opleiding voor dat we een toekomstbestendige ontwerper opleiden?
Hoe geef je dit op een aantrekkelijke manier een plek in het onderwijs?***

Toelichting bij thema:

Hoe vragen we aandacht in de opleiding over universele onderwerpen zoals klimaatverandering? Hoe werken we aan het ontwikkelen van de hybriditeit van de ontwerper, waardoor studenten beter inzetbaar zijn? Hoe zorgen we als opleiding ervoor dat we toekomstige ontwerpers opleiden die goede producten maken, die tegelijkertijd niet voor verdere klimaatbelasting zorgen? Vraag aan de panelleden: hebben jullie daar al iets over bedacht, praten jullie met studenten hierover?

Samenvatting gesprek tussen het panel en de opleiding:

De wereld om ons heen digitaliseert steeds meer, dit gaat deels bewust en deels onbewust. Er is aandacht nodig voor het ambacht, ook om ruimte te kunnen vormgeven. We moeten gevoel ontwikkelen als compensatie van een steeds meer digitaliserende wereld.

Een panellid geeft aan dat bij zijn opleiding workshops worden gegeven over verduurzaming en over de beleving van ruimte creëren. Met welke materialen kun je iets doen (met klein budget)? Kun je iets huren? Studenten krijgen de opdracht om materiaal voor een vloer te ontwerpen, dat duurzaam is en toegepast kan worden in de praktijk. Gedurende vier weken experimenteren studenten hierin en onderzoeken o.a. wat duurzaamheid en toepasbaarheid in het werk betekent.

Gastdocentschap van kunstenaars is waardevol voor de studenten. Hierdoor worden raakvlakken aangegeven om de impact van het kijken naar dingen te onderzoeken.

De opleiding helpt de studenten bij hun zoektocht om een stukje verder te gaan en biedt hierbij een experimenteerveld. Wat de markt en de toekomst van de ontwerper is, is moeilijk te voorspellen.

De realiteit van de jongere generatie is anders dan die van oudere generaties. Jongeren denken zelf na over de wereld en over thematieken. Wij geven het kader en studenten vullen dit zelf verder in. Omgaan met een negatief wereldbeeld speelt bij sommige studenten. Inspireer hen om zelf een aanzet te doen voor een bijdrage om dingen daadwerkelijk anders op te lossen. Maak studenten zo vroeg mogelijk in opleiding hiervan bewust. Maatschappelijk bewustzijn is een must voor een ontwerper: wat speelt er in de wereld? De mogelijkheden om bij te dragen zijn veel groter geworden

gezien de urgente maatschappelijke relevantie. Ontwerpers kunnen hier per definitie een bijdrage aan leveren.

Bij de eindwerken is dit al in veel projecten terug te zien. De kern is om scherp te krijgen in hoe studenten hiermee omgaan.

Er wordt nu al veel aandacht aan besteed bij de opleiding. De ideevorming is de makkelijkste stap, maar de uitdaging is om het idee verder te onderzoeken. Hier kan de opleiding studenten bij helpen om het project verder te brengen. Een andere manier van benadering kan helpen. Bijvoorbeeld, de fabrikant van een lamp is eigenaar van het product; de klant huurt het licht (zie VPRO-documentaire Tegenlicht). Veel praten met mensen in het werkveld, hen opzoeken, bezig zijn met sociale duurzaamheid: op deze wijze ontstaat er iets.

De opleiding moedigt de studenten aan om hun fascinaties te onderzoeken. Dit kan ook in een eerder stadium terugkomen in de onderzoekslijn. Hetgeen resulteert in een onderzoeksdocument met de historie van de zoektocht van de student. Bij sommige studenten is te zien dat zij autonoom denken vanaf jaar 1.

Een docent geeft aan dat hij in jaar 2 geen opdrachten meer geeft, maar met studenten thema's verkent, bijvoorbeeld rondom massaconsumptie en industriële verpakkingen. Studenten maken zich eerst de inhoud van deze thema's eigen door informatie te verzamelen en zich te oriënteren. Daarna kiezen ze drie van de vijf opdrachten en voeren die uit.

Verder is het belangrijk om te leren kijken vanuit een "crafts"-perspectief: vanuit materiaal. Hoe ga je daarmee om, hoe kun je de houding hieromheen verbeteren met als uitgangspunt dat je materiaal niet verspilt. Het hoeven geen grote vraagstellingen te zijn, je kunt de vraag klein maken zodat deze toch beheersbaar wordt. Studenten onderzoeken grotere vraagstukken via problematiek die ze in hun eigen belevingswereld ervaren. Kunst is er onder andere om misstanden naar boven te halen, maatschappijkritiek te leveren en te vernieuwen. Studenten moeten zelf onderwerpen agenderen: dit vinden we belangrijk. Ze moeten leren om patronen die zich in de wereld afspelen zichtbaar te maken en daarbij kritische vragen te stellen om te groeien in hun ontwikkeling als ontwerper.

'Moeilijk' wordt 'leuk' als je een kleine bijdrage kan leveren aan het oplossen van brede maatschappelijke kwesties. 'Kleine druppeltjes op de gloeiende plaat kunnen de plaat toch koeler maken.'

Onderwijs is ook fun: samen met studenten plezier beleven en tegelijkertijd het vak serieus nemen. Door te somberen maak je het probleem niet kleiner. Zoom in op een klein aspect. De docent zorgt ervoor dat het kader voor de student haalbaar is.

Thema 2 Landelijk platform voor Ad-opleidingen in Kunst (Landelijk domein Beeldende Kunst & Vormgeving)

Toelichting bij thema:

Voordelen:

- 1) Profielbescherming en eenheid; 60-70% gelijk, 30% couleur locale; stapsgewijze ontwikkeling. Breed profiel waar alles inpast met specialisaties (b.v. een diploma Ad Kunst specialisatie Interieur).**
- 2) De positie van de Ad's in design verstevigen en landelijke bekendheid genereren voor Ad's in design.**
- 3) We sluiten aan op de organisatie en structuur van het hoger onderwijs en VH (Vereniging Hogescholen).**
- 4) Uitwisselen van het Ad niveau in kunstonderwijs (juist voor nieuwe opleidingen).**

- 5) **Ad beroepsrollen landelijk definiëren met het beroepenveld waardoor erkenning en betaling ontstaat.**
- 6) **Functie differentiatie (mbo 4 - hbo Ad -hbo Ba) en evenwichtige functiemix ontwikkelen met werkgevers en eventueel met branche organisaties.**
- 7) **Doorstroom naar de Ba gezamenlijk definiëren.**

Is hier behoefte aan? Wat is daarvoor nodig? Hoe zou zo'n platform het beste georganiseerd kunnen worden?

Samenvatting gesprek tussen het panel en de opleiding:

De volgende voordelen van een landelijk platform worden genoemd. Ten eerste kan er tussen Ad-opleidingen in het domein Kunst & Vormgeving kennis gedeeld worden en uitwisseling plaatsvinden over het Ad-niveau en het Ad-onderwijs. Men kan gezamenlijk een landelijk opleidingsprofiel ontwikkelen waarin ook beroepsrollen gedefinieerd worden. De landelijke positie van deze Ad-opleidingen kan hiermee versterkt worden, ook naar Vereniging Hogescholen door als groep met hen in gesprek te gaan over wat de opleidingen bezighoudt. Nieuwe opleidingen kunnen hier ook van profiteren. Zo hebben hogescholen in Maastricht en Tilburg plannen voor het starten van nieuwe opleidingen die naar verwachting veel mbo-studenten kunnen trekken.

Verder kan er gezamenlijk gewerkt worden aan meer bekendheid bij het werkveld. Erkenning van Ad-niveau 5 (in vergelijking tot mbo-niveau 4 en bachelorniveau 6) kan leiden tot functiedifferentiatie en passende betaling.

Daarnaast kan doorstroom naar bacheloropleidingen gezamenlijk gedefinieerd worden en samenwerking met bacheloropleidingen hierin worden gezocht. Bijvoorbeeld, welke bachelor sluit goed aan bij de profilering sieraden?

Opgemerkt wordt dat een plan voor de toekomst een goed idee is. De vraag is of je hiervoor een dergelijk overleg nodig hebt. Wat levert dit op? De relevantie van de opleidingen ligt vooral in de directe waardering door het werkveld. In dit beroepenveld is er geen functiehuis. Dit geldt ook voor bacheloropleidingen.

Je bent als kunstopleiding per definitie anders in vergelijking met bijvoorbeeld economische opleidingen die door kaders redelijk ingeperkt zijn. Dat wil je niet als kunstopleidingen; zorg dat je je grootst mogelijke vrijheid behoudt. Opleidingen kunnen met elkaar uitwisselen over waar men zich mee bezighoudt, maar houd het formele karakter beperkt. Gebruik elkaars invloed en netwerk om strategisch te overleggen met bacheloropleidingen om doorstroom te regelen. Studenten moeten keuzevrijheid hebben om door te stromen. Tijdens hun opleiding ontdekken ze bepaalde rollen, waarin ze moeten kunnen doorgroeien.